

Krachtlijnen van het internationaal onderwijs- en vormingsbeleid

Eindrapport werkjaar 2020-2021

Situering en belangrijkste trends

De commissie Internationaal Onderwijs- en Vormingsbeleid van de Vlor volgt het onderwijs- en vormingsbeleid van internationale instellingen zoals de Europese Unie en de OESO op de voet om de leden te informeren en te sensibiliseren over de mogelijke impact op ons Vlaams onderwijsbeleid.

Dit resulteert in een jaarlijks verslag over de grote trends in het internationale onderwijsbeleid bestemd voor de Algemene Raad en de deelraden. De inhoud kan als onderbouwing dienen voor adviezen aan het Vlaams beleid om het standpunt dat de Vlaamse minister inneemt ten opzichte van internationale beleidsteksten te stofferen. De commissie brengt ook onderbouwing van bredere adviezen vanuit een internationaal perspectief.

Een belangrijk thema dit werkjaar is de rol van onderwijs in de digitale en groene transitie. Door de pandemie kwam de focus vanzelf op herstel te liggen, met nog meer aandacht voor digitalisering, maar ook voor duurzaamheid en welbevinden. Internationale organisaties benadrukken het recht op onderwijs. Vanuit de EU wordt het belang van een Europese 'sense of belonging' naar voren geschoven. Er is tenslotte meer synergie tussen de doelen van de internationale organisaties; dat blijkt bijvoorbeeld uit het feit dat EU-kaders voor onderwijs meer afgestemd worden op het kader van de 'Sustainable Development Goals' van de VN.

INHOUD

EUROPESE UNIE	4
1 ONDERWIJS EN VORMING IN DE ALGEMENE BELEIDSCONTEXT VAN DE EUROPESE UNIE	4
1.1 STATE OF THE UNION EUROPESE COMMISSIE	4
1.2 WERKPROGRAMMA EUROPESE COMMISSIE 2021	4
1.3 HERSTELBELEID: NEXTGENERATIONEU EN EUROPEES SEMESTER	5
1.4 ACTIEPLAN VOOR DE IMPLEMENTATIE VAN DE EUROPESE PIJLER VAN SOCIALE RECHTEN	7
1.5 EEN DIGITAAL STERK EUROPA	8
1.6 DE VOORZITTERSCHAPPEN VAN DE EU	9
1.6.1 De trojka Duitsland, Portugal, Slovenië	9
1.6.2 Het Duits Voorzitterschap van de EU	9
1.6.3 Het Portugees Voorzitterschap van de EU	10
2 ONDERWIJS EN VORMING	11
2.1 DE EUROPESE ONDERWIJSRUIMTE (EEA – EUROPEAN EDUCATION AREA)	11
2.2 HET ACTIEPLAN VOOR DIGITAAL ONDERWIJS (2021-2027)	15
2.3 RAADSVERGADERINGEN MINISTERS VAN ONDERWIJS	16
2.3.1 30 november 2020	16
2.3.2 19 februari 2021	17
2.3.3 17 mei 2021	18
2.4 ERASMUS+	19
2.5 RAPPORTEN EN CONFERENTIES	20
2.5.1 Education Summit	20
2.5.2 Onderwijs- en opleidingsmonitor 2020	20
2.5.3 Van het JRC (Joint Research Centre)	21
2.5.4 Van Eurydice: Equity in school education in Europe	23
2.5.5 Next generation or lost generation? Children, young people and the pandemic	24
2.5.6 Naar een individueel recht op volwasseneneducatie voor alle Europeanen	25
OESO	25

1 EDUCATION AT A GLANCE 2020	25
2 ONDERWIJS EN DIGITALISERING	26
2.1 DIGITAL EDUCATION OUTLOOK	26
2.2 RAAKVLAKKEN MET WELBEVINDEN	27
2.3 RAAKVLAKKEN MET GELETTERDHEID	27
3 ONDERWIJS EN COVID	27
3.1 LESSEN UIT COVID-19 VOOR ONDERWIJS	27
3.2 STAND VAN ZAKEN SCHOOLONDERWIJS, EEN JAAR IN DE COVID-CRISIS	28
4 TEACHERS' PROFESSIONAL LEARNING STUDY	28
5 HET CURRICULUM AANPASSEN OM ONGELIJKHEID TEGEN TE GAAN	28
BENELUX	29
1 ERKENNING DIPLOMA'S HOGER ONDERWIJS	29
VERENIGDE NATIES	30
1 GLOBAL EDUCATION MEETING	30
2 BIJEENKOMST ONDERWIJSMINISTERS 'ONE YEAR INTO COVID: PRIORITIZING EDUCATION TO AVOID GENERATIONAL CATASTROPHE'	30
3 UNESCO WERELDCONFERENTIE ONDERWIJS VOOR DUURZAME ONTWIKKELING (ESD): DE BERLIJNVERKLARING	30
4 ILO CONFERENTIE 'THE FUTURE OF WORK IN THE EDUCATION SECTOR'	31
5 SDG 4 DATAVERZAMELING EN RAPPORTERING	32
6 PUBLICATIES	33
6.1 ROADMAP VOOR 'EDUCATION FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT'	33
6.2 INNOVATIE IN TECHNISCH EN BEROEPSONDERWIJS	33
6.3 AI EN ONDERWIJS: EEN GIDS VOOR BELEIDSMAKERS	33

EUROPESE UNIE

1 Onderwijs en vorming in de algemene beleidscontext van de Europese Unie

1.1 State of the Union Europese Commissie

16 september 2020

De voorzitter van de Europese Commissie, Ursula von der Leyen, gaf haar allereerste 'State of the Union'-toespraak in het Europees Parlement. In haar toespraak maakte ze duidelijk dat de Europese Unie de visie, de instrumenten en het budget klaar heeft om de crisis het hoofd te bieden. De voorzitter stelt dat we ons beter moeten voorbereiden op grensoverschrijdende gezondheids crisissen en deze ook beter moeten leren beheersen.

In haar discours verwijst von der Leyen meermaals naar onderwijs:

- In het kader van **racismebestrijding** stelt von der Leyen als doel voorop om te zorgen voor beter onderwijs over en betere kennis van de historische en culturele oorzaken van racisme. Ze benadrukt dat in de Europese Unie de strijd tegen racisme nooit vrijblijvend zal zijn.
- von der Leyen verwijst ook naar de **snelle digitale evolutie** die we doormaken. Dankzij moderne technologie kunnen jongeren **op afstand leren** en miljoenen mensen **op afstand werken**. Bedrijven, fabrieken en overheden verlenen diensten op afstand. von der Leyen benadrukt dat dit nog maar het begin is van de grote versnelling. We bereiken immers de grenzen van wat we op analoge wijze kunnen doen. De voorzitter verwijst naar het [Digital Education Action Plan 2021-2027](#) (zie ook 2.2) en stelt als doel voorop ervoor te zorgen dat dit **Europa's digitale decennium** wordt. Binnen voorgaande ruimere doelstelling, wordt meer concreet ingezet op **infrastructuur**. 'Als wij een Europa met gelijke kansen willen, is het onaanvaardbaar dat 40 % van de mensen in plattelandsgebieden nog steeds geen toegang heeft tot snelle breedbandverbindingen. Deze verbindingen zijn nu absoluut noodzakelijk om thuis te kunnen werken, leren, online winkelen en steeds vaker ook om toegang te hebben tot belangrijke nieuwe diensten. Zonder breedbandverbinding is het nu nauwelijks mogelijk een bedrijf op te bouwen of te runnen.' (von der Leyen, 2020)
- Ten slotte geeft von der Leyen mee dat [NextGenerationEU](#), (zie ook 1.3) het tijdelijke financieringsdocument in functie van de herstelmaatregelen, niet alleen een ecologisch of economisch project betreft, maar ook een nieuw cultureel project voor Europa moet zijn. Er wordt een nieuw Europees Bauhaus opgericht, waarbinnen architecten, kunstenaars, studenten, ingenieurs en ontwerpers samenwerken.

[Toespraak over de Staat van de Unie 2020](#)

1.2 Werkprogramma Europese Commissie 2021

De Europese Commissie stelde **het werkprogramma voor 2021** voor. De nadruk ligt op een gezonder, eerlijker en welvarender Europa en op het versnellen van de transformatie op lange

termijn naar een groene en digitale economie. De titel van het document is ‘**van strategie tot uitvoering**’. Daarom wordt in het werkprogramma van de Commissie voor 2021 ingezet op implementatie van de geïdentificeerde uitdagingen, met de nadruk op nieuwe wetgevingsinitiatieven en herzieningen van bestaande wetgeving.

Er is natuurlijk ook heel veel aandacht voor de gevolgen van de coronacrisis. Daarnaast worden opnieuw **de zes belangrijkste beleidslijnen** van von der Leyen gevolgd:

- 1 Een Europese green deal
- 2 Een Europa klaar voor het digitale tijdperk
- 3 Een economie die werkt voor mensen
- 4 Een sterker Europa in de wereld
- 5 Het promoten van de Europese manier van leven
- 6 Versterken van de Europese democratie

Binnen de zes beleidslijnen wordt meermaals verwezen naar onderwijs en vorming.

- **Een Europa klaar voor het digitale tijdperk.** Er wordt een *roadmap* voorzien met doelstellingen voor 2030, waarin aandacht zal worden besteed aan de ontwikkeling van digitale vaardigheden.
- **Een economie die werkt voor mensen.** De European Pillar of Social Rights (zie ook 1.4) moet fungeren als kompas voor het herstelproces van Europa, zodat niemand achterblijft. De European child guarantee werkt in diezelfde lijn aan het reduceren van kinderarmoede en -ongelijkheid door te verzekeren dat alle kinderen toegang hebben tot basisdienstverlening als gezondheidszorg en onderwijs.
- **Het promoten van de Europese manier van leven.** In het licht van de groene en digitale overgangen zullen Europeanen nieuwe vaardigheden moeten verwerven. De Europese Commissie wil een cultuur van levenslang leren (en daarmee ook jobtransities) faciliteren. Om dat te bereiken wil de Commissie inzetten op meer gepersonaliseerde leertrajecten via individuele leeroverzichten en micro-credentials. Op die manier worden mensen aangemoedigd om opleidingen te volgen en hun eigen carrière in handen te nemen.
- **Versterken van de Europese democratie.** In een EU-strategie betreffende de rechten van het kind zal worden nagegaan hoe kinderen en jongeren kunnen worden voorbereid op deelname aan het democratische leven van de EU, hoe kwetsbare kinderen kunnen worden beschermd, hoe hun rechten online kunnen worden beschermd, hoe kindvriendelijke justitie kan worden bevorderd en hoe geweld kan worden voorkomen en bestreden.

[Werkprogramma Europese Commissie 2021 – Een Unie van vitaliteit in een wereld van breekbaarheid \(Engels\)](#)

[Het werkprogramma van de Europese Commissie uitgelegd \(Engels\)](#)

1.3 Herstelbeleid: NextGenerationEU en Europees Semester

Als reactie op de ongekende crisis als gevolg van het coronavirus kwam de Europese Commissie op 27 mei 2020 met een voorstel voor een tijdelijk herstelinstrument, [NextGenerationEU](#), met een

budget van 750 miljard euro. Daarnaast stelde zij enkele gerichte verhogingen van de langetermijnbegroting van de EU voor 2021-2027 voor.

Op 21 juli 2020 bereikten de staatshoofden en regeringsleiders van de EU een politiek akkoord over het pakket. Op 10 november 2020 bereikten het Europees Parlement en de Raad een akkoord over het pakket. Op 10 december 2020 kwamen de EU-lidstaten in de Europese Raad overeen [de vaststelling van de MFK-verordening en het eigenmiddelenbesluit af te ronden](#) op het niveau van de Raad.

Op 17 december 2020 besloot de Raad [de volgende langetermijnbegroting van de EU voor de periode 2021-2027 aan te nemen](#). Dit was de laatste stap in het goedkeuringsproces na de stemming in het Europees Parlement op 16 december, waarbij de MFK-verordening met een aanzienlijke meerderheid werd goedgekeurd.

Op 18 december 2020 bereikten het Europees Parlement en de Raad [overeenstemming over de faciliteit voor herstel en veerkracht](#), het instrument dat centraal staat in NextGenerationEU.

De **herstel- en veerkrachtfaciliteit** (Recovery and Resilience Facility) is dus het belangrijkste instrument binnen NextGenerationEU om de EU te helpen sterker en veerkrachtiger uit de huidige crisis te komen. De faciliteit verstrekt een **financiële steun van 672,5 miljard euro aan leningen en subsidies**. De Europese Commissie identificeert zeven beleidsdomeinen waarbinnen de investeringen kunnen kaderen. De deadline voor de herstelplannen is 30 april 2021, maar lidstaten worden wel aangemoedigd om al voor 15 oktober 2020 voorlopige plannen voor te leggen. Een sterke link met het Europees Semester is hierbij noodzakelijk. Onderwijs neemt een belangrijke plaats in.

De zeven beleidsdomeinen

- **Power up** | Inzetten op duurzame, schone technologieën en het versnellen van het gebruik van hernieuwbare energie.
- **Renovate** | De verbetering van de energie-efficiëntie van openbare en particuliere gebouwen.
- **Recharge and refuel** | Het bevorderen van toekomstbestendige schone technologieën om het gebruik van duurzaam, toegankelijk en slim vervoer, oplaad- en tankstations en de uitbreiding van het openbaar vervoer te versnellen.
- **Connect** | De snelle uitrol van **snelle breedbanddiensten** naar **alle regio's en huishoudens**, inclusief glasvezel- en 5G-netwerken.
- **Modernise** | De **digitalisering** van het openbaar bestuur en de **diensten**, met inbegrip van de justitiële en gezondheidszorgstelsels.
- **Scale-up** | De toename van de Europese industriële *data cloud* capaciteiten en de ontwikkeling van de krachtigste, meest geavanceerde en duurzame processoren.
- **Reskill and upskill** | De aanpassing van de **onderwijssystemen** ter ondersteuning van digitale vaardigheden en onderwijs- en beroepsopleidingen voor alle leeftijden.

[Meer over deze vlaggenschip-initiatieven](#)

Bovenstaande initiatieven op vlak van herstelbeleid doorkruisen de gebruikelijke cyclus van het **Europees Semester**. In de [conclusies over het Europees Semester 2021](#) roept de Raad, in november 2020, op tot een optimaal gebruik van deze faciliteit voor herstel- en veerkracht. De

Raad erkent dat het Europees Semester tijdelijk moet worden aangepast om de faciliteit voor herstel en veerkracht consistent en effectief te kunnen uitvoeren.

Op 25 januari nam de Raad [conclusies aan over het waarschuwings-mechanisme-verslag 2021](#) . In de conclusies wordt benadrukt dat de COVID-19-crisis een aantal bestaande macro-economische oneven-wichtigheden in de lidstaten verergerd heeft en nieuwe risico's met zich mee brengt. Precies daarom moeten de EU-steun-maatregelen optimaal worden benut. Ook in de [aanbeveling van de Raad over het economisch beleid van de eurozone](#) ligt de nadruk sterk op het gebruik van de faciliteit voor herstel en veerkracht, met beleidsadvies over de prioriteiten die de lidstaten in hun plannen voor herstel en veerkracht zouden moeten opnemen.

Gezien de bijzondere context van de pandemie en de noodzaak van verdere koppeling van de herstel- en veerkrachtfaciliteit met het Europees Semester, heeft het Duits Voorzitterschap een [geactualiseerde routekaart voor het Europees Semester 2021](#) gepresenteerd.

1.4 Actieplan voor de implementatie van de Europese Pijler van Sociale Rechten

4 maart 2021

De Europese Commissie stelt haar actieplan voor de implementatie van de pijler van sociale rechten voor. De pijler, met twintig fundamentele uitgangspunten gericht op gelijke kansen op de arbeidsmarkt, billijke arbeidsvoorwaarden en sociale bescherming en inclusie, werd al in november 2017 in Göteborg vastgelegd. Het doel van de pijler is om de sociale dimensie van de Europese Unie te versterken.

De implementatie van die uitgangspunten moet leiden tot volledige werkgelegenheid in de Europese Unie, een evenwichtige economische groei, sociale vooruitgang en een gezond milieu. Hiermee reageert de implementatie van de pijler op een teruglopend aantal mensen dat deelneemt aan betaald werk en op het voorkomen van armoede.

Vier jaar na de oprichting van de pijler van sociale rechten stelt de Europese Commissie drie EU-kerndoelstellingen die tegen 2030 moeten worden bereikt. Het ziet er naar uit dat dit actieplan in feite de opvolger is van de eu2020-strategie, die ook een aantal doelstellingen vooropstelde, waaronder twee die rechtstreeks te maken hebben met onderwijs en vorming.

Voornamelijk de tweede doelstelling in het actieplan is belangrijk voor onderwijs en vorming. Die doelstellingen liggen op het gebied van het creëren van werkgelegenheid, verwerven van competenties en sociale bescherming. Specifiek stelt de Commissie dat

- tenminste 78 % van de bevolking van 20 tot 64 jaar aan arbeid moet deelnemen;
- **tenminste 60 % van alle volwassenen moet elk jaar aan een training deelnemen;**
- het aantal mensen dat het risico loopt op armoede of sociale uitsluiting moet met tenminste 15 miljoen mensen zijn afgenomen.

[Het actieplan](#)

1.5 Een digitaal sterk Europa

9 maart 2021

De Europese Commissie werkt aan een digitale transformatie waar iedereen voordeel bij heeft. Digitale oplossingen waarbij mensen voorop worden gesteld

- bieden bedrijven nieuwe mogelijkheden;
- stimuleren de ontwikkeling van betrouwbare technologie;
- bevorderen een open en democratische samenleving;
- maken een bloeiende en duurzame economie mogelijk;
- dragen bij aan de klimaatbescherming en de groene transitie.

In haar Mededeling over het 'digitaal kompas 2030' zet de Commissie de koers uit voor een digitaal soeverein Europa tegen 2030. De Commissie presenteert een visie, streefcijfers en trajecten voor een succesvolle **digitale transformatie van Europa tegen 2030**. Dat is ook van cruciaal belang voor de overgang naar een klimaatneutrale, circulaire en veerkrachtige economie. De ambitie van de EU is om digitaal soeverein te zijn in een open en onderling verbonden wereld, en om digitaal beleid te voeren dat burgers en bedrijven de mogelijkheid geeft deel uit te maken van een mensgerichte, duurzame en welvarendere digitale toekomst.

De Mededeling volgt op de [oproep van de Europese Raad](#) en uit de [digitale strategie](#) die de Commissie al in februari 2020 heeft goedgekeurd. Digitale technologieën zijn tijdens de coronacrisis van cruciaal belang geweest voor de instandhouding van het economische en sociale leven. Deze technologieën zullen ook van doorslaggevend belang zijn voor een succesvolle transitie naar een duurzame economie en samenleving na de pandemie. De Europese aanpak van de digitale transformatie is ook cruciaal met het oog op de mondiale invloed van de EU.

De Commissie stelt een **digitaal kompas** voor waarmee de digitale ambities van de EU voor 2030 concreet worden gemaakt. Het gaat om vier hoofdpunten, waarvan voornamelijk het eerste impact heeft op onderwijs en vorming.

- Digitaal vaardige burgers en hooggekwalificeerde digitale professionals:

In 2030 moet ten minste 80 % van alle volwassenen over digitale basisvaardigheden beschikken en moeten er in de EU 20 miljoen ICT-specialisten werken, waaronder een groter aandeel vrouwen.

- Beveiligde, goed presterende en duurzame digitale infrastructuurvoorzieningen:

In 2030 moeten alle huishoudens in de EU over gigabitconnectiviteit beschikken en alle bevolkte gebieden 5G-dekking hebben. De productie van geavanceerde en duurzame halfgeleiders in Europa moet 20 % van de wereldproductie bedragen. In de EU moeten 10 000 klimaatneutrale, goed beveiligde edge nodes worden ingezet. Verder moet Europa zijn eerste kwantumcomputer krijgen.

- Digitale transformatie van bedrijven:

In 2030 moeten drie van de vier bedrijven gebruikmaken van cloudcomputingdiensten, big data en kunstmatige intelligentie. Meer dan 90 % van de middelgrote en kleine bedrijven moet ten

minste een basisniveau van digitale intensiteit bereiken. Het aantal jonge EU-bedrijven die een waarde van 1 miljard dollar bereiken moet verdubbelen.

➤ Digitalisering van overheidsdiensten:

In 2030 moeten alle belangrijke overheidsdiensten online beschikbaar zijn. Alle burgers moeten toegang hebben tot hun elektronische patiëntendossiers. 80 % van de burgers moet een eID-oplossing gebruiken.

Het kompas zorgt voor een robuuste gezamenlijke governancestructuur met de lidstaten op basis van een monitoringsysteem met jaarlijkse rapportage dat vorderingen aangeeft met verkeerslichten.

[De Mededeling](#)

[Meer informatie over de digitale strategie van Europa](#)

1.6 De Voorzitterschappen van de EU

1.6.1 De trojka Duitsland, Portugal, Slovenië

De drie achtereenvolgende EU-voorzitterschappen van Duitsland, Portugal en Slovenië werken van 1 juli 2020 tot en met december 2021 samen als trojka. Ze stellen een gezamenlijk beleidsprogramma op met punten waaraan zij als voorzittende landen gaan werken.

Duitsland is voorzitter van 1 juli tot en met 30 december 2020, Portugal is voorzitter van 1 januari 2021 tot en met 30 juni 2021 en Slovenië sluit de trojka af met het voorzitterschap van 1 juli 2021 tot en met 31 december 2021.

[Het programma van de trojka](#)

1.6.2 Het Duits Voorzitterschap van de EU

Juli 2020 – december 2020

1.6.2.1 Algemeen beleid

De prioriteiten van het Duits voorzitterschap '**Samen voor het herstel van Europa**' richtten zich vooral op de overkoepelende prioriteit van het herstel van Europa uit de coronacrisis. Deze prioriteit sluit aan bij de gemeenschappelijke doelen van de trojka, die Duitsland samen met Portugal en Slovenië vormt. Aandachtspunten van het Duits voorzitterschap waren het stimuleren van de economie, het versterken van de onderlinge solidariteit en optreden als één geheel op het gebied van het buitenlands beleid, zodat de EU sterker en soevereiner kan worden ten opzichte van de buitenwereld.

Daarnaast had Duitsland nog twee hoofdonderwerpen:

➤ De MFK 2021-2027 onderhandelingen. Het Meerjarig Financieel Kader 2021-2027 (MFK) is het akkoord waarin de begroting van de Europese Unie voor een periode van zeven jaar op hoofdlijnen wordt vastgesteld. De EU legt in deze meerjarenbegroting vast wat de

hoogte van het budget van de EU is, waar het geld aan uitgegeven wordt en hoeveel iedere lidstaat moet bijdragen. Het MFK voor 2021-2027 komt uit op 1.074,3 miljard euro. Om de economische gevolgen van de coronacrisis op te vangen is afgesproken dat er boven op de normale begroting een coronaherstelfonds komt van 750 miljard euro.

- Onderhandelingen over de toekomstige relatie tussen de EU en het Verenigd Koninkrijk (Brexitonderhandelingen)

[Het programma](#)

1.6.2.2 Onderwijsbeleid

Een belangrijke prioriteit is de focus op de verschillende aspecten van digital onderwijs, als onderdeel van de Europese Onderwijsruimte (zie ook 2.1). In tijden van onzekerheid en globale uitdagingen, benadrukt het Voorzitterschap ook het belang van niet-cognitieve vaardigheden, die aangeleerd worden via educatie voor duurzame ontwikkeling.

De focus ligt ook op het verderzetten van het Kopenhagenproces, om VET (beroeps en technisch onderwijs) sterker uit te bouwen.

1.6.3 Het Portugese Voorzitterschap van de EU

Januari – juni 2021

1.6.3.1 Algemeen beleid

De prioriteiten van het Portugese voorzitterschap staan in het teken van het motto ‘**Tijd voor resultaten: een rechtvaardig, groen en digitaal herstel**’.

Het programma van het voorzitterschap heeft 5 hoofdgebieden, conform de doelstellingen van de strategische agenda van de EU:

- de veerkracht van Europa versterken;
- het vertrouwen in het Europees sociaal model bevorderen;
- een duurzaam herstel bevorderen;
- een rechtvaardige en inclusieve digitale transitie versnellen;
- de rol van de EU in de wereld bekrachtigen en ervoor zorgen dat deze gebaseerd is op openheid en multilateralisme.

Het Portugese voorzitterschap richt zich erop de EU uit de COVID-19-pandemie te loodsen. Het promoot een innovatieve visie op de EU die toekomstgericht is en berust op de gemeenschappelijke waarden solidariteit, convergentie en cohesie. Portugal wil dan ook een positieve en flexibele rol spelen om samenwerking te stimuleren, tastbare resultaten te boeken in het economisch herstel, en de Europese Unie uit de crisis te leiden.

[Het programma](#)

1.6.3.2 Onderwijsbeleid

Het voorzitterschap benadrukt vooral levenslang leren, kwalificaties en erkenning van vaardigheden, innovatieve lesmethoden, inclusie en burgerschap.

Het voorzitterschap pleit voor het belang van inclusieve toegang tot onderwijs en opleiding, en het scheppen van de voorwaarden voor gelijke kansen en succes. De discussie zal gevoerd worden over digitaal onderwijs, afstandsonderwijs en hybride onderwijs.

In deze context werkt het voorzitterschap ook verder aan de oprichting van de Europese onderwijsruimte tegen 2025, de opbouw van een strategisch kader voor Europese samenwerking op het gebied van onderwijs en opleiding, evenals initiatieven in het kader van de nieuwe vaardighedenagenda voor Europa en het nieuwe actieplan voor digitaal onderwijs.

Het voorzitterschap geeft prioriteit aan de lancering van het Erasmus+-programma en de lancering van het Europees Solidariteitskorps, beide in Viana do Castelo in juni 2021.

2 Onderwijs en vorming

2.1 De Europese Onderwijsruimte (EEA – European Education Area)

De Commissie ontwikkelt momenteel initiatieven die gericht zijn op een Europese Onderwijsruimte **waarin alle jongeren kunnen profiteren van optimale onderwijs- en opleidingsmogelijkheden die hun helpen werk te vinden in heel Europa**. Zo goed als alle initiatieven in het voorbije jaar zijn aan deze Europese Onderwijsruimte gekoppeld. Het idee van de Europese Onderwijsruimte leefde (Göteborg, 2018), maar kreeg sinds september 2020 een boost. Op 30 september 2020 publiceerde de Commissie haar Mededeling over de Europese onderwijsruimte. Dezelfde dag werd ook het actieplan voor digitaal onderwijs gepresenteerd (2021-2027); dat actieplan komt in een afzonderlijke Mededeling, maar wordt wel voorgesteld als onderdeel van de bredere Europese Onderwijsruimte.

In de Mededeling wordt een traject uitgestippeld om de Europese onderwijsruimte tegen 2025 te bereiken. De goedgekeurde initiatieven kaderen binnen de bredere visie van de Europese Unie om toe te werken naar een groen en digitaal Europa.

Dit zijn de hoofdlijnen van de Mededeling:

- Voorstel voor nieuwe initiatieven, meer investeringen en nauwere samenwerking tussen de lidstaten.
- Samenwerking kan de kwaliteit, de inclusiviteit en de digitale en groene dimensie van de nationale onderwijsstelsels verder verrijken. Aan de basis van deze samenwerking ligt de vrijheid voor lerenden en leerkrachten om overal in Europa te leren en te werken, en voor instellingen om onbeperkt onderlinge relaties aan te knopen in Europa en elders.
- Er is sprake van zes invalshoeken: (1) kwaliteit (cfr. digitale en basisvaardigheden), (2) inclusie en gendergelijkheid, (3) de groene en digitale transitie, (4) leerkrachten, (5) hoger onderwijs (cfr. verdere uitrol Europese universiteiten) en (6) een sterker Europa in de wereld (cfr. versterking connectiviteit tussen onderwijs- en opleidingsinstellingen).
- Middelen zijn onder meer afkomstig van het Europees herstelplan (NextGenerationEU) en het Erasmus+-programma.

- Kader voor samenwerking met de lidstaten en belanghebbenden uit het onderwijs (inclusief rapportage- en analysestructuur om hervormingen aan te moedigen en te volgen).
- Er wordt gestreefd naar onderlinge afstemming met de Europese vaardighedenagenda, het vernieuwde beleid inzake beroepsonderwijs en -opleiding en de Europese onderzoeksruimte.

[Persbericht](#)

[Factsheet over de Europese onderwijsruimte](#)

[Mededeling over de Europese onderwijsruimte](#)

De Vlor bracht op 17 december 2020 advies uit over de Europese Onderwijsruimte. Dit zijn de **belangrijkste aanbevelingen uit het advies**:

- Nauwere samenwerking binnen de EEA biedt kansen, maar moet met respect voor het principe van subsidiariteit.
- Vraag om meer transparantie en duidelijkheid:
 - Verhouding EEA en ET2030?
 - Verhouding EEA en Vaardighedenagenda?
 - Meer evenwicht in de voorgestelde acties
 - Meer transparantie in de benchmarks
 - Een duidelijker tijdlijn
 - Meer voortbouwen op wat al werkt.
- Aandacht voor democratisch (wereld)burgerschap is te weinig aanwezig in de EEA.
 - Brede vorming mag niet worden afgebouwd omwille van economisch streven; leren moet niet altijd kwalificatiegericht zijn;
 - Monitoring liever als wervend discours dan in functie van ranking;
 - Democratische waarden nog meer bewaken gezien toenemende digitalisering.
- Structurele dialoog met representatieve stakeholders.

Op de Onderwijsraad van 19 februari 2021 kwamen de ministers tot een akkoord, en keurden ze een resolutie goed: [Resolutie van de Raad betreffende een strategisch kader voor Europese samenwerking op het gebied van onderwijs en opleiding met het oog op de Europese Onderwijsruimte en verder \(2021-2030\)](#).

Dit zijn de punten waarop de Resolutie al dan niet verdere stappen gezet heeft in vergelijking met de hoofdlijnen van de Mededeling:

- Er is meer duidelijkheid over hoe **ET2030 en de EEA** zich tot mekaar verhouden, en over de **tijdlijn**. Dat blijkt al uit de titel: 'A strategic framework for European cooperation in education and training towards the European Education Area and beyond (2021-2030). En verder in de tekst 'Tot 2030 zal de totstandbrenging en verdere ontwikkeling van de Europese Onderwijsruimte de overkoepelende politieke doelstelling van het nieuwe strategische kader voor Europese samenwerking op het gebied van onderwijs en opleiding zijn.' De periode tot 2030 zal opgedeeld worden in twee cycli:
 - Van 2021 tot 2025 (hier volgt met het voorstel uit de Mededeling); de eerste cyclus zou de verwezenlijking van de EEA in 2025 mogelijk moeten maken. In 2022

publiceert de Commissie al een EEA Progress Report, en een mid-term review event in 2023. In 2025 komt de Commissie met een 'full report' over de EEA.

- Van 2025 tot 2030.
- De Resolutie stelt ook duidelijk dat ET2030 niet enkel over formeel onderwijs gaat, maar veel **breder**. 'De Europese samenwerking op het gebied van onderwijs en opleiding in de periode tot 2030 moet tot stand worden gebracht in de context van een strategisch kader dat de onderwijs- en opleidingsstelsels overkoepelt en een inclusief en holistisch perspectief inzake een leven lang leren omvat. Dit moet worden benadrukt als basisbeginsel dat ten grondslag ligt aan het gehele kader, waarbij het de bedoeling is dat het kader betrekking heeft op onderwijs, opleiding en leren in alle contexten en op alle niveaus – zowel formeel, niet-formeel als informeel – van voor- en vroegschoolse educatie en opvang tot volwasseneneducatie, met inbegrip van beroepsonderwijs en -opleiding en hoger onderwijs, een en ander ook in digitale omgevingen.'
- **De link met het Europees Semester** wordt bevestigd, zonder dat daarom wordt ingegaan over hoe die link zich verhoudt tot het principe van subsidiariteit. 'Europese samenwerking op het gebied van onderwijs en opleiding moet ook bijdragen aan de prioriteiten van het Europees Semester hieromtrent.' .
- **Governance.** De Commissie werkt tot eind 2021 samen met de Lidstaten aan een passende governancestructuur om het werk te coördineren en de ontwikkeling van het strategisch raamwerk aan te sturen.
- Geen expliciete aandacht voor democratische waarden en wereldburgerschap (behalve een enkele verwijzing naar de Paris Declaration).
- **Prioriteiten.** De resolutie benoemt vijf strategische prioriteiten. Bij die prioriteiten horen benchmarks en indicatoren (zie verder).
 - SP1: Zorgen voor meer kwaliteit, kansengelijkheid, inclusie en slaagkansen voor iedereen in onderwijs in opleiding;
 - SP2: Van een leven lang leren en mobiliteit een realiteit maken voor iedereen;
 - SP3: De competenties en de motivatie in de onderwijssector vergroten;
 - SP4: Het hoger onderwijs in Europa versterken;
 - SP5: De groen en digitale transitie ondersteunen in en via onderwijs en opleiding.

Per strategische prioriteit staan in een annex van de Resolutie een aantal concrete acties opgelijst, voor de periode tot 2025 (eerste cyclus). Op basis van evaluaties zal de Raad de prioriteiten voor de tweede cyclus bepalen.

Deze prioriteiten komen in min of meerdere mate overeen met de zes 'dimensies' uit de Mededeling:

- 1. Kwaliteit
- 2. Inclusie en gendergelijkheid
- 3. Groene en digitale transitie
- 4. Leraren
- 5. Hoger onderwijs
- 6. Geopolitieke dimensie

We stellen vast dat dimensies 1 en 2 samen vervat zijn in SP1. Dimensie 3 komt overeen met SP5. Dimensie 4 met SP3. Dimensie 5 met SP4. De dimensie 'Geopolitical dimension'

is geen afzonderlijke prioriteit geworden in de Resolutie. En SP2 'Making lifelong learning and mobility a reality for all' was geen afzonderlijke dimensie in de Mededeling.

- **Linken met andere beleidsprocessen.** In de Resolutie wordt aangedrongen op synergie met voornamelijk de European Skills Agenda en het Digital Education Action Plan. Het Kopenhagenproces wordt genoemd als een belangrijk aspect van samenwerking op vlak van onderwijs en vorming. Er wordt ook de nadruk gelegd op cross-sectorale samenwerking, met verwijzing naar de Pillar of Social Rights (met name principe 1, 4 en 11). Tevens wordt in de Resolutie aangedrongen op verhoogde samenwerking en beleidsdialoog met organisaties als de Raad van Europa, OESO en UNESCO.
- **Benchmarks**
In bijlage II van de Resolutie worden volgende benchmarks opgelijst:
 - Het percentage 15-jarigen dat zwak presteert op het gebied van lezen, wiskunde en wetenschappen moet uiterlijk in 2030 minder dan 15 % bedragen; (= idem Mededeling)
 - Het percentage zwak presterende leerlingen voor computer- en informatievaardigheden moet uiterlijk in 2030 minder dan 15 % bedragen; (= idem Mededeling)
 - Uiterlijk in 2030 moet ten minste 96 % van de kinderen tussen 3 jaar en de beginleeftijd voor verplicht basisonderwijs deelnemen aan voorschoolse en vroegschoolse educatie en opvang; (in de Mededeling: 98 %)
 - Uiterlijk in 2030 moet het percentage voortijdige verlaters van onderwijs en opleiding minder dan 9 % bedragen;
(In de Mededeling stond deze benchmark 'omgekeerd' geformuleerd: 'The share of people aged 20-24 with at least an upper secondary qualification should be 90 %, by 2030'; in draft versies van de Resolutie stonden beide benchmarks naast mekaar, als twee onderdelen van één benchmark).
 - Uiterlijk in 2030 moet het percentage 25- tot 34-jarigen met een diploma tertiair onderwijs ten minste 45 % bedragen; in de Mededeling: 50 % - maar daar ging het over 30-34 jarigen).
 - Het percentage pas afgestudeerden van beroepsonderwijs en -opleiding dat tijdens die studies of opleiding werkplekleren heeft gevolgd, moet uiterlijk **in 2025** ten minste 60 % bedragen. Deze benchmark stond niet in de Mededeling. Er wordt verduidelijkt dat het gaat om de leeftijdsgroep 20-34 die onderwijs en vorming 1-3 jaar geleden verlaten heeft.
 - Uiterlijk **in 2025** moet ten minste 47 % van de volwassenen in de leeftijdscategorie 25-64 jaar in de laatste 12 maanden aan leeractiviteiten hebben deelgenomen. (In de Mededeling werd verwezen naar een benchmark uit de Skills Agenda, waar het ging om '50 % van de volwassen bevolking'.)

De Resolutie beklemtoont dat er rekening moet gehouden worden met de verschillende contexten in de Lidstaten, én met de impact van COVID, die kan leiden tot een verandering in de startdata voor 2020 en 2021.

Een briefing in opdracht van het Europees Parlement (CULT Committee) vergelijkt de benaderingen van de Raad en de Commissie voor de Europese Onderwijsruimte.

[Benaderingen van de Raad en de Commissie voor de Europese onderwijsruimte](#)

Een studie op vraag van datzelfde CULT Committee brengt een mooie stand van zaken van de Europese Onderwijsruimte, met focus op de uitdagingen en vooruitzichten.

[De Europese Onderwijsruimte: stand van zaken, uitdagingen en vooruitzichten.](#)

In april 2021 schreef het Parlement een motie voor een Parlementaire Resolutie over de Europese Onderwijsruimte ('A shared holistic approach').

[De motie](#)

CULT organiseert op 31 mei 2021 rond het thema van de Europese Onderwijsruimte een gedachtewisseling met nationale en regionale parlementen van het lopende trio voorzitterschap.

[Het programma](#)

2.2 Het actieplan voor digitaal onderwijs (2021-2027)

In het actieplan voor digitaal onderwijs (2021-2027) wordt een reeks initiatieven voorgesteld ter bevordering van **hoogwaardig, inclusief en toegankelijk digitaal onderwijs in Europa**. Er wordt gepleit voor nauwere samenwerking tussen de lidstaten op Europees niveau, vanuit een behoefte aan een strategische benadering van digitaal onderwijs en digitale opleiding op langere termijn.

Een belangrijke strategische doelstelling is de verbetering van digitaal onderwijs. Er is behoefte aan een strategisch perspectief op digitaal onderwijs en digitale opleidingen op langere termijn.

Er loopt al een actieplan. Dit plan wordt gepresenteerd als een 'resetting' van onderwijs en vorming voor het digitale tijdperk.

Het actieplan heeft **twee strategische prioriteiten op lange termijn**:

- De ontwikkeling van een hoog performant digitaal onderwijsecosysteem bevorderen

Hiervoor is nodig:

- infrastructuur, connectiviteit en digitale uitrusting;
- effectief plannen van digitale capaciteit en ontwikkeling;
- leraren die digitaal competent zijn en zelfvertrouwen hebben;
- kwaliteitsvolle inhoud, gebruiksvriendelijke tools en veilige platformen.

- De **digitale competenties** voor de digitale transformatie **versterken**, via een Europese hub voor digitaal onderwijs

Hiervoor is nodig:

- provisie van digitale vaardigheden vanaf jonge leeftijd (digitale geletterdheid, computationeel denken, kennis en begrijpen van data-intensieve technologieën als AI);
- boosten van hogere digitale vaardigheden (meer digitale specialisten, meer meisjes/vrouwen in digitale studies en loopbanen).

2.3 Raadsvergaderingen ministers van onderwijs

2.3.1 30 november 2020

2.3.1.1 Europese Onderwijsruimte

Met het oog op de totstandbrenging van een Europese Onderwijsruimte in 2025 discussieerden de ministers over de doelstellingen en prioriteiten van de samenwerking tussen de lidstaten op het gebied van onderwijs en opleiding.

De pandemie heeft alle vormen van onderwijs in de EU op de proef gesteld. Nieuwe leer- en onderwijsmethoden hebben zich ontwikkeld. Lesgevers én leerlingen moesten zich aanpassen aan de nieuwe situatie. Werken aan een veerkrachtig onderwijs- en opleidingsstelsel staat voor de lidstaten daarom centraal. Het tot stand brengen van een Europese onderwijsruimte in 2025 blijft een prioriteit, en samenwerking tussen de lidstaten is cruciaal. De EU moet blijven investeren in onderwijs en opleiding om het herstel van de EU te ondersteunen en de Europese samenleving en economie inclusiever, veerkrachtiger en duurzamer te maken.

De discussienota had als titel **Vormgeven van de Europese Onderwijsruimte en het volgende strategisch kader voor Europese samenwerking op het gebied van onderwijs en opleiding – te volgen koers**. De ministers focusten op deze vragen:

- op welke strategische doelstellingen en prioriteiten moet de onderwijssamenwerking tussen de lidstaten zich de komende 5 tot 10 jaar richten om ervoor te zorgen dat de Europese onderwijsruimte in 2025 een feit is?
- hoe kunnen in dit verband de 5 voorgestelde EU-streefcijfers voor 2030 worden bereikt?

De ministers bevestigden de steun van de lidstaten voor de Europese Onderwijsruimte en de belangrijkste doelstellingen daarvan, en waren ingenomen met de mededeling van de Commissie "De Europese Onderwijsruimte tegen 2025 tot stand brengen", van 30 september 2020. Ze gingen in op enkele openstaande vraagstukken, onder meer het governancemechanisme van de Europese onderwijsruimte en de EU-streefcijfers voor 2030.

Veel ministers pleitten voor het voortzetten van de huidige governancestructuur en waren van mening dat de nationale bevoegdheden geëerbiedigd moesten worden. Delegaties vonden ook dat bestaande en beproefde samenwerkingsmechanismen, zoals die in het kader van het Bolognaproces, moesten blijven bestaan.

Ook werd gewezen op het belang synergiën te creëren en te benutten tussen programma's en initiatieven, zoals de Europese Onderzoeksruimte en de Europese Vaardighedenagenda.

Er was een brede consensus over de noodzaak om bij het tot stand brengen van de Europese Onderwijsruimte de bijscholing en opleiding van lesgevers centraal te stellen. Sommige delegaties stelden dat er gewerkt moet worden aan betere loopbaanperspectieven in het onderwijs, en aan de aantrekkelijkheid van het beroep van leraar.

Wat betreft de EU-streefcijfers voor 2030 die de Commissie in haar mededeling voorstelt, drongen veel ministers erop aan nationale omstandigheden en kenmerken in acht te nemen, en indicatoren te ontwikkelen die rekening houden met de diversiteit van de nationale onderwijsstelsels.

Terreinen waarop prioritair moet worden ingezet, zijn onder meer de kwaliteit van het onderwijs, het leren van talen, mobiliteit, gendergelijkheid en wederzijdse erkenning van kwalificaties.

[De discussienota](#)

2.3.1.2 Diversen

In een openbare zitting gaf het voorzitterschap een update over de onderhandelingen over de Erasmus+-verordening 2021-2027.

[Erasmus+ \(achtergrondinformatie\)](#)

De ministers kregen informatie over de **stand van zaken over de aanpak van COVID-19 in onderwijs en opleiding**.

Het aantredende **Portugese voorzitterschap** presenteerde zijn **prioriteiten op onderwijsgebied**.

[Videoconferentie van de ministers van Onderwijs - Consilium \(europa.eu\)](#)

2.3.2 19 februari 2021

Tijdens deze informele videoconferentie hebben de ministers van Onderwijs gesproken over de aanhoudende problemen met **gelijke toegang, inclusie en succes voor alle lerenden**. Het Voorzitterschap gaf uitleg over het opstellen van het nieuwe kader voor Europese samenwerking op het gebied van onderwijs en opleiding voor 2021-2030, waaronder de totstandbrenging van de Europese Onderwijsruimte. Ook was er toelichting over een onlineplatform voor gegevensuitwisseling tussen de lidstaten over de aanpak van de COVID-19-pandemie in onderwijs en opleiding.

In openbare zitting bespraken de ministers goede beleidspraktijken en voorbeelden van verwezenlijkingen op het gebied van gelijke toegang en inclusie van alle lerenden op EU-, nationaal, regionaal en lokaal niveau. Verscheidene ministers wezen nogmaals op de ernstige gevolgen van de coronapandemie voor het onderwijs, op het belang van contactonderwijs en op de noodzaak om preprimair onderwijs te blijven stimuleren. Ook werd benadrukt dat de toegang tot onderwijs moet worden vergemakkelijkt voor kinderen en volwassenen met specifieke onderwijsbehoeften, immigranten en vluchtelingen en personen die met sociale uitsluiting worden bedreigd. Naar aanleiding van dit oriënterend debat zal het Voorzitterschap samen met de lidstaten aan de slag gaan om Raadsconclusies hierover aan te nemen tijdens de volgende zitting van de ministers van Onderwijs (zie ook 2.3.3).

Het voorzitterschap informeerde de ministers ook over een resolutie van de Raad betreffende een strategisch kader voor Europese samenwerking op het gebied van onderwijs en opleiding met het oog op de Europese Onderwijsruimte en verder (2021-2030). Op 18 februari 2021 keurde de Raad deze resolutie goed via een schriftelijke procedure (zie ook 2.1).

De ministers werden ingelicht over het initiatief van het Voorzitterschap voor een onlineplatform voor gegevensuitwisseling tussen de lidstaten over beste praktijken bij de aanpak van de COVID-19-pandemie in onderwijs en opleiding. Het Voorzitterschap presenteerde een eerste analyse van de via het platform verzamelde gegevens. Enkele bevindingen: vooruitgang op het gebied van digitalisering, en oplossingen van scholen om met de beperkingen wegens de pandemie om te gaan (innovatieve instrumenten, open leermiddelen, praktijkvoorbeelden).

[Achtergrondnota voor de vergadering](#)

2.3.3 17 mei 2021

De Raad nam conclusies aan over **kansengelijkheid wat betreft toegang, inclusie en succes voor iedereen**. Dit zijn de basisbeginselen van onderwijs en opleiding. Toch vormen kansengelijkheid en inclusie nog steeds een uitdaging voor onze onderwijsstelsels en zijn de verschillen tussen en binnen lidstaten enorm groot. Aangezien de sociaal-economische achtergrond van grote invloed blijft op de onderwijsresultaten in de Europese Unie, heeft de Raad conclusies over dit onderwerp aangenomen. Het aantal onderpresteerders en voortijdige schoolverlaters is in de EU nog steeds hoog. 20,3 % van de mensen met een handicap verlaat het onderwijs voortijdig. Kansarme studenten halen minder vaak een diploma tertiair onderwijs (43,4 %) dan hun leeftijdsgenoten (82,3 %). In de conclusies worden de lidstaten en de Commissie opgeroepen samen te werken aan beleid om slechte prestaties terug te dringen, de competentieniveaus te verhogen en werkloosheid te voorkomen.

Inclusieve onderwijs- en opleidingsstelsels spelen een fundamentele rol bij het terugdringen van slechte prestaties, het verhogen van de competentieniveaus en het voorkomen van werkloosheid. Dit betekent dat inclusiviteit onderdeel moet zijn van alle aspecten van onderwijs en opleidingen en een institutiebrede aanpak, om gelijke kansen en inclusie te bevorderen en succes op alle niveaus en in alle soorten van onderwijs en opleiding te bewerkstelligen. We moeten meer doen om maatregelen op het gebied van onderwijs en opleiding in kaart te brengen die het onderwijssucces voor alle lerenden verbeteren. Een voorbeeld van zo'n maatregel is het wegwerken van de lerarentekorten, met name in het speciaal onderwijs en in multiculturele en meertalige omgevingen.

[Conclusies van de Raad over kansengelijkheid en inclusie in onderwijs en opleiding ter bevordering van onderwijssucces voor iedereen](#)

De ministers keurden de conclusies over het initiatief '**Europese universiteiten**' goed. Het initiatief is een fundamentele pijler van de Europese onderwijsruimte die uiterlijk in 2025 rond moet zijn. De Raad verzoekt de lidstaten alle beschikbare financieringsmechanismen te gebruiken om het initiatief te ondersteunen. Ook beveelt hij meer samenwerking aan tussen onderwijsautoriteiten, instellingen voor hoger onderwijs en belanghebbenden om belemmeringen voor samenwerking op Europees niveau weg te werken. De Europese universiteiten kunnen daarbij een belangrijke brugfunctie vervullen met hun onderzoek en op uitdagingen gebaseerde leer- en onderwijsbenaderingen. Zo kunnen sterkere synergiën worden gecreëerd tussen de hogeronderwijsdimensie van de Europese onderwijsruimte, de Europese Onderzoekruimte en de Europese ruimte voor hoger onderwijs.

De 41 allianties van Europese universiteiten bevinden zich weliswaar in een vroeg ontwikkelingsstadium, maar zij doen er alles aan om de universiteiten van de toekomst te worden en vormen

een inspiratiebron voor de hervorming van het hoger onderwijs in de EU. Het lijkt geen twijfel dat de samenwerking over talen, grenzen en disciplines heen een bijdrage zal leveren aan de verwezenlijking van de ambitieuze visie van een innovatieve, mondiaal concurrerende en aantrekkelijke Europese onderwijsruimte en Europese Onderzoeksruimte en aan het versterken van onze gemeenschappelijke Europese waarden.

[Conclusies van de Raad over het initiatief "Europese universiteiten – Een brug slaan tussen hoger onderwijs, onderzoek, innovatie en samenleving: de weg effenen voor een nieuwe dimensie in het Europese hoger onderwijs"](#)

Naar aanleiding van de conclusies van de Raad over het initiatief 'Europese universiteiten' vond een openbaar **oriënterend debat** plaats **over de toekomst van het hoger onderwijs**. Daarbij is met name ingegaan op de rol van instellingen voor hoger onderwijs als aanjagers van de digitale en groene transitie. Het debat draaide om 3 vragen:

- of 'Europese universiteiten' moeten fungeren als proeftuinen voor de interoperabiliteit en samenwerking tussen de lidstaten op het gebied van Europees onderzoek en loopbaanontwikkeling;
- welke specifieke maatregelen lidstaten willen nemen om een Europese benadering voor kwaliteitsborging van gezamenlijke diploma's te bevorderen;
- en of lidstaten nationale wetgeving overwegen die microcredentials in het hoger onderwijs mogelijk maakt.

2.4 Erasmus+

Er is een politiek akkoord tussen het Europees Parlement, de Europese Commissie en de EU-lidstaten over het nieuwe Erasmus+-programma (2021-2027). De dialoogonderhandelingen zijn nu afgerond.

Uit de persmededeling:

'Met een specifieke begroting van 26 miljard EUR zal het nieuwe programma niet alleen inclusiever en innovatief zijn, maar ook digitaler en groener. Het zal van cruciaal belang zijn om de Europese onderwijsruimte tegen 2025 tot stand te brengen en het zal de sectoren onderwijs, opleiding, jeugd en sport mobiliseren voor snel herstel en toekomstige groei. Het zal de lerenden in Europa veel nieuwe kansen bieden. Dankzij een grotere toegankelijkheid en flexibeler vormen van mobiliteit zal het kansen bieden aan een diversere groep lerenden, met inbegrip van kansarme lerenden en scholieren, die nu ook in aanmerking komen voor de mobiliteitsactie. Het zal nieuwe mogelijkheden voor samenwerking bieden ter bevordering van innovatie op het gebied van leerplannen en leer- en onderwijsmethoden, en zal zowel groene als digitale vaardigheden promoten. Het zal ook nieuwe vlaggenschipinitiatieven ondersteunen, zoals Europese universiteiten, Erasmus Teacher Academies, kenniscentra voor beroepsopleiding en DiscoverEU.'

[Meer informatie over het programma](#)

2.5 Rapporten en conferenties

2.5.1 Education Summit

10 december 2020

Op 10 december werd de derde 'education summit' georganiseerd door de Europese Commissie, met dit jaar de focus op de transformatie naar digitaal onderwijs.

Tijdens deze derde onderwijstop werden nationale ministers, leden van het Europees Parlement en vertegenwoordigers van de verschillende, nationale onderwijsverstrekkers uitgenodigd om na te denken over de volgende thema's:

- de digitale transformatie van de Europese onderwijssystemen in het kader van het COVID-19-herstel;
- uitwisseling van ervaringen en beste praktijken om de effecten van COVID-19 op het onderwijs- en opleidingsaanbod te verzachten;
- feedback te geven over de visie van de Commissie om tegen 2025 een Europese onderwijsruimte tot stand te brengen en het actieplan voor digitaal onderwijs uit te voeren.

[Presentaties en opname](#)

2.5.2 Onderwijs- en opleidingsmonitor 2020

12 november 2020

De Onderwijs- en opleidingsmonitor analyseert de belangrijkste uitdagingen voor de Europese onderwijsstelsels en doet voorstellen voor beleidsmaatregelen om de stelsels beter op de behoeften van de samenleving en de arbeidsmarkt af te stemmen. Het verslag bevat een vergelijking tussen de landen, met 27 diepgaande landenverslagen.

Dit jaar richt de monitor 2020 zich in het bijzonder op **onderwijzen en leren in het digitale tijdperk**. De coronacrisis heeft laten zien hoe belangrijk digitale oplossingen zijn voor onderwijzen en leren en duidelijk gemaakt waar de zwakke punten liggen.

Ondanks de investeringen die de lidstaten de afgelopen jaren in digitale infrastructuur voor onderwijs en opleiding hebben gedaan, blijven er zowel tussen de landen als binnen de landen zelf grote verschillen bestaan. In tegenstelling tot de algemeen geldende opvatting dat de jongeren van vandaag de digitale generatie zijn, blijkt uit de resultaten van de enquête dat een groot deel van hen onvoldoende digitale vaardigheden ontwikkelt. In alle onderzochte landen beschikt meer dan 15 % van de leerlingen over onvoldoende digitale vaardigheden. Bovendien blijkt uit OESO-gegevens dat leerkrachten in het lager secundair onderwijs in de EU slechts zelden worden opgeleid in het gebruik van informatie- en communicatietechnologie (ICT) voor het onderwijs; de leerkrachten zelf geven aan dat ze grote behoefte hebben aan professionele ontwikkeling in het gebruik van ICT-vaardigheden voor het onderwijs.

In haar jaarlijkse beoordeling van de manier waarop de onderwijsstelsels in de Europese Unie de belangrijkste uitdagingen op onderwijsgebied aanpakken, wijst de Commissie erop dat vooruitgang is geboekt met het terugdringen van het voortijdig schoolverlaten en het vergroten van de deelname aan alle onderwijssectoren – van het onderwijs voor jonge kinderen tot het

tertiaire onderwijs. Uit de monitor blijkt echter dat het een uitdaging blijft om alle jongeren basisvaardigheden bij te brengen. Ongeveer een op de vijf 15-jarigen heeft onvoldoende competentie in lezen, wiskunde en natuurwetenschappen om ten volle te kunnen deelnemen aan de samenleving. Gezien de invloed van de sociaal-economische achtergrond op hoe leerlingen presteren op het gebied van basis- en digitale vaardigheden, is het van essentieel belang achterstanden in onderwijs en opleiding aan te pakken en de digitale kloof tussen leerlingen te verkleinen.

In de wetenschap dat passende investeringen in het onderwijs bijdragen tot economische groei en sociale inclusie, hebben de EU-lidstaten volgens de recentste gegevens van de monitor de overheidsuitgaven voor onderwijs gehandhaafd rond 10 % van de totale overheidsuitgaven.

[De monitor](#)

2.5.3 Van het JRC (Joint Research Centre)

2.5.3.1 Opkomende technologieën en het lerarenberoep – ethische en pedagogische overwegingen

Aan de hand van acht scenario's in de nabije toekomst (3-5 jaar) wordt in het rapport ingegaan op de impact die digitalisering en automatisering kunnen hebben op het onderwijsveld. Het rapport is bedoeld om discussie uit te lokken aan de hand van de al dan niet wenselijke ontwikkelingen die worden voorgesteld. Op die manier worden belangengroepen binnen onderwijs aangezet tot strategische reflectie en anticiperend denken. Belangrijk om weten is dat onderzoek uit dit rapport plaatsvond voor de COVID-19-crisis.

De acht scenario's worden opgedeeld in vier thema's.

- 1 Lesplanning en onderwijspraktijken
 - 1.1 Leerlingen groeperen voor effectiever klassikaal werk
 - 1.2 Het automatiseren van administratieve taken en het beantwoorden van veelvoorkomende vragen
- 2 Welzijn, motivatie en niet-cognitieve vaardigheden van lerenden
 - 2.1 Bevorderen van empathie en conflictoplossingsvaardigheden
 - 2.2 Ondersteunen van het sociaal en emotioneel leren
- 3 Taalverwerving door allochtone leerlingen
 - 3.1 *Edu-hacks* voor het verwerven van de onderwijstaal
 - 3.2 Virtual Reality (VR) in het beroepsonderwijs en -opleidingen
- 4 Buitengewoon onderwijs (special education)
 - 4.1 De casus van gehoorverlies in gewone klaslokalen
 - 4.2 Sociale robots ter ondersteuning van het buitengewoon onderwijs

Per scenario wordt een probleemstelling beschreven. Vervolgens wordt een casus meegegeven en beschrijven de auteurs signalen van veranderingen en ontwikkelingen binnen het scenario.

De auteurs sluiten het rapport af met een samenvattende tabel met conclusies.

[Het rapport](#)

2.5.3.2 Hoe gingen gezinnen om met afstandsonderwijs tijdens COVID-19-lockdown in het voorjaar van 2020?

De perceptie van afstandsonderwijs werd nagegaan bij ouders en hun kinderen op het einde van het basisonderwijs en in het secundair onderwijs (10-18 jaar) in 9 EU-landen (Oostenrijk, Frankrijk, Duitsland, Ierland, Italië, Portugal, Roemenië, Slovenië en Spanje), naast Zwitserland en Noorwegen.

Uit de bevindingen blijkt dat bijna alle kinderen die aan het onderzoek deelnamen, in staat waren om enkele schoolgerelateerde activiteiten uit te voeren met behulp van digitale technologieën. Veel van hen meldden dat hun scholen zowel digitale communicatie- als leerplatformen ter beschikking hadden gesteld. De bevindingen wijzen ook op grote verschillen in de manier waarop kinderen tijdens leeractiviteiten in interactie gingen met hun leerkrachten en hoe vaak kinderen online in contact stonden met hun leerkrachten. Naast de leeractiviteiten die door de school werden aangeboden, deden ouders ook aanvullende leeractiviteiten met hun kinderen, bijvoorbeeld door gebruik te maken van gratis online lesmateriaal en oefeningen, zoals video-opnames en onlinequizen.

Zowel de kinderen als de ouders maakten zich zorgen over de negatieve gevolgen van de pandemie voor het onderwijs. In het algemeen maakten ouders zich meer zorgen dan de kinderen. Gezinnen benadrukken de noodzaak van betere richtlijnen wat betreft de ondersteuning van kinderen bij leeractiviteiten op afstand en wat betreft de psychologische ondersteuning tijdens de quarantaine. De ouders gaven ook aan dat ze zelf behoefte hebben aan meer begeleiding en psychologische ondersteuning.

Deze vroege onderzoeksresultaten kunnen richting geven aan toekomstige activiteiten van scholen en onderwijssystemen bij hun overgang naar digitaal onderwijs dat meer gelijkmatige en betere pedagogische en sociale resultaten kan opleveren. Ze kunnen ook richting geven aan het plannen van praktijken die aansluiten bij de lokale context en behoeften. Een diepgaandere analyse van deze gegevens zal in de periode 2020-2021 beschikbaar worden gesteld.

[Het rapport](#)

2.5.3.3 Interculturele competenties van leerkrachten

November 2020

Ondanks de beleidsimpulsen blijkt uit onderzoek dat leerkrachten moeite hebben om de toenemende diversiteit in de klas aan te pakken, onder andere door het gebrek aan competenties om ermee om te gaan. De verwerving van Interculturele Competentie (IC), die zou kunnen worden gedefinieerd als 'het vermogen om relevante houdingen, vaardigheden, kennis en waarden te mobiliseren en in te zetten om effectief en adequaat te kunnen interageren in verschillende interculturele situaties', is cruciaal voor leerkrachten om met diversiteit om te gaan en om succesvol te zijn in hun onderwijs.

In deze context heeft het JRC in 2019 het INNO4DIV-project gelanceerd met het doel het beleid op het gebied van IC van leerkrachten te ondersteunen door middel van de analyse van literatuur en innovatieve goede praktijken die de bestaande belemmeringen voor de ontwikkeling van IC van leerkrachten met succes hebben aangepakt.

Inno4div [Volume 1](#) en [Volume 2](#) en [Volume 3](#)

2.5.3.4 Creativiteit, een transversale vaardigheid voor levenslang leren

December 2020

In de afgelopen decennia zijn er in Europa en in de rest van de wereld belangrijke veranderingen geweest. Het rapport identificeert onderstaande trends:

- de toenemende complexiteit van problemen zoals klimaatverandering, wereldwijde migratie en groeiende weerstand tegen levensreddende drugs;
- de alomtegenwoordigheid van gegevens;
- de proliferatie van kennisbronnen uit het internet en de bredere digitale wereld;
- de toenemende verwevenheid en het wereldwijde karakter van onze relaties;
- het potentieel van automatisering via kunstmatige intelligentie en de vaak betwiste impact daarvan op leven en werk;
- meer zelfstandige arbeid;
- wereldwijde bevolkingsgroei;
- economische en sociale ongelijkheden;
- groeiende erkenning van het belang van levenslang leren;
- een vergrijzende maatschappij.

Aan deze lijst kan worden toegevoegd dat er waarschijnlijk nog meer wereldwijde pandemieën zullen uitbreken en dat dit gevolgen zal hebben voor de samenleving. Dergelijke uitdagingen hebben de behoefte van alle individuen aan de ontwikkeling van capaciteiten en competenties die verder gaan dan basisvaardigheden, zoals lezen, schrijven en rekenen, doen toenemen. Daarom is in het publieke en academische discours de aandacht verschoven naar probleemoplossing, kritisch denken, vermogen tot samenwerking, creativiteit, rekenvaardigheid, zelfregulering, aanpassingsvermogen, communicatie en leren leren. Naast andere vaardigheden wordt algemeen erkend dat creativiteit van vitaal belang is voor de vooruitgang in kennismaatschappijen en door innovatie gedreven economieën. Het wordt ook steeds meer gewaardeerd in verband met individuele en collectieve identiteit, mobiliteit en welzijn. Op individueel niveau wordt creativiteit gelinkt aan nieuwsgierigheid en intellectuele rusteloosheid, tolerantie voor onzekerheid en het vermogen om zich aan te passen en flexibel te zijn. Deze eigenschappen vergemakkelijken het hoger onderwijs, de inzetbaarheid op de lange termijn en de opwaartse sociale mobiliteit. Creativiteit kan ook ten goede komen aan fysieke conditie, emotionele veerkracht, mentale gezondheid, zelfvertrouwen, agency en een gevoel van empowerment. Op collectief niveau helpt creativiteit de sociale betrokkenheid, de gemeenschapsidentiteit en de cohesie te bevorderen, stimuleert het de economische groei en ondersteunt het de goede werking van democratische samenlevingen..

Dit rapport geeft een overzicht van de wijze waarop creativiteit is gekaderd, geconceptualiseerd en gedefinieerd, en biedt een overzicht van bestaande concepten en praktijken. Ook wordt ingegaan op het verband tussen creativiteit en sleutelcompetenties voor een leven lang leren.

[Het rapport](#)

2.5.4 Van Eurydice: Equity in school education in Europe

19 oktober 2020

Dit rapport geeft een overzicht van de onderwijsstructuren en het beleid dat van invloed is op de 'equity' in het schoolonderwijs. Het verbindt deze functies op systeemniveau met de prestaties van leerlingen in internationale onderzoeken naar de beoordeling van leerlingen (PISA, PIRLS en TIMSS). Als we naar 42 Europese onderwijssystemen kijken, wordt in het rapport aangegeven welk beleid en welke structuren samenhangen met een hoger niveau van 'equity' in de prestaties van leerlingen. In het verslag worden de volgende kenmerken van het onderwijssysteem onderzocht: deelname aan onderwijs en zorg voor jonge kinderen, financiering van de school, differentiatie en schooltypes, schoolkeuze, toelatingsbeleid, traceringsystemen, zittenblijven, autonomie van de school, verantwoordingsplicht van de school, steun voor kansarme scholen en steun voor leerlingen met een laag prestatieniveau.

[Het rapport](#)

2.5.5 Next generation or lost generation? Children, young people and the pandemic

December 2020

Dit document is een briefing voor het Europees Parlement.

De volgende generatie, die soms 'Generatie Z' of 'Gen Z' wordt genoemd, omvat kinderen en jongeren die na 1995/1996 zijn geboren. Ook bekend als de 'iGeneratie': ze zijn opgegroeid met smartphones en tablets, en de meesten hebben thuis toegang tot het internet. Hoewel zij in de EU de meest diverse generatie zijn als het gaat om hun afkomst en qua opleidingsniveau het best zijn opgeleid, zijn zij het meest kwetsbaar, ook op de arbeidsmarkt. Zij zijn de generatie die het grootste risico loopt om in armoede te vervallen en die het zwaarst wordt getroffen door het gebrek aan intergenerationale arbeidsmobiliteit. Bovendien zijn zij het hardst getroffen door de coronacrisis, als gevolg van de sluiting van scholen en het verlies van banen. De negatieve trends waarmee deze generatie vóór de pandemie te maken had, hebben zich tijdens de uitbraak en de lockdownmaatregelen gestabiliseerd. Het welzijn, het onderwijssucces en de integratie op de arbeidsmarkt van deze generatie hebben een grote invloed op het algemene welzijn van de samenleving, maar ook op de productiviteitsgroei en dus op de hele economie nu en in de toekomst. Het zal echter nog vijftien jaar duren voordat deze generatie, samen met de 'Millennials' (geboren tussen 1981 en 1995/1996), de meerderheid van de bevolking in de kiesgerechtigde leeftijd in de hele EU vormt, en met hun opvattingen, verwachtingen en attitudes wordt rekening gehouden bij het uitstippelen van het beleid.

In deze context moet het beleid zich richten op generatie Z vanaf jonge leeftijd als actieve burgers die zowel beschermd als mondig moeten zijn. In de Commissie van der Leyen is meer dan de helft van de commissarissen belast met taken die rechtstreeks betrekking hebben op de uitdagingen voor deze generatie, variërend van toegang tot kwaliteitsonderwijs, gezondheidszorg, huisvesting, voeding en arbeidsmarkten tot de bestrijding van armoede en de bescherming van de rechten van kinderen en jongeren. Dit is een kans om een alomvattend beleid te ontwerpen dat sectoroverschrijdend is en dat de hele generatie onder de 22/24-jarige leeftijd op een multidimensionale manier aanpakt. Het is ook een manier om kinderen en jongeren te betrekken bij het democratische proces en hun vooruitgang te monitoren aan de hand van meerdere indicatoren met betrekking tot de doelstellingen van de Verenigde Naties op het gebied van duurzame ontwikkeling. Een sterker pro-kind en pro-jongerenbeleid kan bijdragen tot een evenwichtiger en efficiëntere welvaartsstaat, die de Europese Unie daadwerkelijk beschermt.

[De briefing](#)

2.5.6 Naar een individueel recht op volwasseneneducatie voor alle Europeanen

Onderzoeksrapport uitgevoerd door FEPS (Foundation for European Progressive Studies) en het Jacques Delors Instituut (gefinancierd door het Europees Parlement).

In de Europese pijler van de sociale rechten, die in 2017 werd uitgeroepen onder Jean-Claude Juncker's voorzitterschap van de Commissie, staat als allereerste beginsel het recht op 'kwaliteitsvol en inclusief onderwijs, opleiding en levenslang leren voor iedereen'.

Nu de Europese Unie de ergste economische crisis in haar bestaan doormaakt, is de noodzaak om dit beginsel in praktijk te brengen nog nooit zo groot geweest als nu. De stijgende werkloosheid en de versnelling van de overgangen op de arbeidsmarkt - bijvoorbeeld de groene en digitale transitie - hebben wijdverspreide gevolgen voor het individu, zijn of haar baan en zijn of haar competenties. Of mensen nu hun vaardigheden tijdens de crisis op peil moeten houden, zich moeten bijscholen om een baan te vinden in een sector waar vraag naar is, of gebruik moeten maken van arbeidstijdverkorting om zich bij te scholen en hun inzetbaarheid te vergroten, een levenscyclusbenadering van het leren wordt steeds relevanter.

In dit rapport wordt de huidige stand van zaken op het gebied van volwasseneneducatie in de EU onder de loep genomen en wordt gepleit voor een Europees initiatief ter bevordering van het creëren van een individueel recht op volwasseneneducatie in elke lidstaat door het opstellen van individuele leerrekeningen (ILA's) volgens de Europese richtsnoeren. Goed opgezette ILA's kunnen het bereik en de inclusie van de EU-systemen voor volwasseneneducatie vergroten en bijdragen aan de verbetering van de relevantie en de kwaliteit ervan, evenals het bevorderen van levenslange begeleiding.

[Het rapport](#)

OESO

1 Education at a Glance 2020

Op 8 september 2020 lanceerde Andreas Schleicher, OESO-directeur voor Onderwijs en Vaardigheden, *Education at a Glance*. Omwille van de COVID-19-crisis werd in samenwerking met *Education and Employers* een webinar georganiseerd en opgenomen. De meest recente gegevens over de prestaties van de onderwijssystemen werden gepresenteerd.

Aansluitend vond een discussie over **beroepsonderwijs en -opleidingen** plaats. Beroepsonderwijs en -opleidingen werden zwaar getroffen door COVID-19, terwijl net zij een belangrijke rol kunnen spelen om de negatieve economische gevolgen van de crisis op te vangen. In 2008 zagen we dat landen met sterke beroepsonderwijs- en -opleidingsstelsels in staat waren de jeugdwerkloosheid laag te houden. Op die manier werd de economie in beweging gehouden.

De crisis heeft ook duidelijk gemaakt hoezeer de moderne samenleving afhankelijk is van vitale diensten zoals de industrie en de gezondheidszorg, beroepen waarvoor kandidaten een gespecialiseerde beroepsopleiding moeten volgen. De crisis heeft meer dan ooit duidelijk gemaakt dat de regeringen de rol die beroepsonderwijs en -opleiding kunnen spelen zouden moeten herzien. Het expertenpanel besprak de rol van beroepsonderwijs en -opleidingen in de post-coronawereld en ging na welke stappen moeten worden ondernomen.

Sprekers

Andreas Schleicher, Director, OECD Directorate for Education and Skills

Panelleden

- Yousra Assali, WorldSkills Champions Trust Regional Representative, Middle East and North Africa
- Prisha Bathia, Digital Marketing Apprentice, Google UK
- Jennifer Coupland, Chief Executive, Institute for Apprenticeships and Technical Education, England
- Sebastian Henke, Director Human Resources, Optima, Germany
- Keith Smith, Director for Post 16 Skills and Strategy, Department for Education, England

[Link naar de opname](#)

[Education at a Glance – slides van de presentatie](#)

[Education at a Glance – volledige rapport](#)

2 Onderwijs en digitalisering

2.1 Digital Education Outlook

8-10 juni 2021

De OESO lanceerde de 'digital education outlook' op een internationale online conferentie '[Digital education for a strong recovery: A forward look](#)'

Enkele aanbevelingen:

- Slimme technologieën zijn mens-AI hybride systemen. Eindgebruikers betrekken bij het ontwerp ervan, mensen de controle geven over belangrijke beslissingen en op transparante wijze met de samenleving onderhandelen over het gebruik ervan is de sleutel om ze zowel nuttig als sociaal aanvaardbaar te maken.
- Slimme technologieën ondersteunen mensen op veel verschillende manieren zonder perfect te zijn. Transparantie over hoe accuraat ze zijn bij het meten, diagnosticeren of handelen is een belangrijke vereiste. De grenzen ervan moeten worden vergeleken met de grenzen van mensen die soortgelijke taken uitvoeren.
- Er moet meer bewijsmateriaal worden gefinancierd over doeltreffend pedagogisch gebruik van slimme technologieën in en buiten het klaslokaal, alsook over het gebruik ervan voor systeembeheersdoeleinden, zonder dat de aandacht uitsluitend uitgaat naar de technologie.

- De invoering van slimme technologieën is afhankelijk van een degelijke regelgeving inzake gegevensbescherming en privacy op basis van een risicobeoordeling, maar ook van ethische overwegingen wanneer er geen regelgeving bestaat. Er is bijvoorbeeld toenemende bezorgdheid over de eerlijkheid van algoritmen.
- Slimme technologieën hebben een prijs, en kosten-batenanalyses moeten richting geven aan de invoering ervan. Beleidsmakers moeten ook de ontwikkeling aanmoedigen van technologieën die betaalbaar en duurzaam zijn dankzij open normen en interoperabiliteit.

[OECD Digital Education Outlook: Pushing the frontiers with AI, blockchain, and robots](#)

[Digital education outlook.](#)

2.2 Raakvlakken met welbevinden

De COVID-19-crisis herinnerde ons eraan dat onderwijs zowel op gebied van academisch leren als fysiek en emotioneel welzijn een cruciale rol speelt. Het boek 'Education in the Digital Age: Healthy and Happy Children' onderzoekt de raakvlakken tussen onderwijs, welzijn en digitale technologie. Het boek is het vervolg van 'Educating 21st Century Children: Emotional Well-being in the Digital Age'.

[Education in the Digital Age: Healthy and Happy Children](#)

2.3 Raakvlakken met geletterdheid

4 mei 2021

Digitale technologieën hebben de verspreiding van allerlei soorten informatie mogelijk gemaakt, waardoor traditionele formaten van gewoonlijk zorgvuldig samengestelde informatie, zoals encyclopedieën en kranten, zijn verdrongen. De massale informatiestroom van het digitale tijdperk vereist dat lezers in staat zijn onderscheid te maken tussen feiten en meningen. Lezers moeten strategieën leren om bevooroordeelde informatie en kwaadaardige inhoud zoals nepnieuws en phishing-e-mails te detecteren. Uit het PISA 21st-century readers report blijkt dat de toegang van leerlingen tot digitale technologieën en hun opleiding in het gebruik ervan sterk verschillen van land tot land en van sociaaleconomisch profiel tot scholier. In dit verslag wordt nagegaan hoe 15-jarige leerlingen leesvaardigheden ontwikkelen om zich een weg te banen in de technologierijke 21e eeuw. Het werpt licht op mogelijke manieren om het vermogen van leerlingen om zich een weg te banen in de nieuwe wereld van informatie te versterken. Het belicht hoe landen hun inspanningen moeten verdubbelen om de opkomende digitale kloof te bestrijden.

[21st-Century Readers. Developing Literacy Skills in a Digital World.](#)

3 Onderwijs en COVID

3.1 Lessen uit COVID-19 voor onderwijs

Een handboek voor beleidsmakers voor meer veerkrachtige systemen

De COVID-19 pandemie heeft de lang aanvaarde opvattingen over onderwijs aan het wankelen gebracht en laat zien dat leren overal en altijd kan plaatsvinden en dat onderwijssystemen niet te log zijn om te bewegen. Toen in mei 2020 een enquête werd gehouden, was slechts ongeveer een vijfde van de OESO-onderwijssystemen erop gericht de status quo te herstellen.

Beleidsmakers moeten daarom het momentum van collectieve noodmaatregelen handhaven om het onderwijs naar een nieuw en beter normaal niveau te leiden. Dit handboek biedt een praktische leidraad om hen daarbij te ondersteunen. Het presenteert de huidige stand van zaken in meer dan 40 onderwijssystemen en de inspanningen om de pedagogische praktijken midden in de pandemie te verbeteren. Aan de hand van concrete voorbeelden van de beleidsreacties van COVID-19, van primair tot tertiair, en van impactvol pre-crisisbeleid, worden de beleidsgebieden flexibel leren, vaardigheden van opvoeders en gelijke kansen voor studenten behandeld. Het handboek is opgesteld met gegevens uit de Education Policy Outlook-reeks - de analytische waarnemingspost voor het onderwijsbeleid van de OESO. Als zodanig profiteert het van een decennium van beleidsanalyses, de resultaten van de Education Policy Reform Dialogues 2020.

[Het handboek](#)

3.2 Stand van zaken schoolonderwijs, een jaar in de COVID-crisis

1 april 2021

De OESO heeft – in samenwerking met UNESCO, UNICEF en de Wereldbank – de situatie in alle landen bekeken en gegevens verzameld over hoe elk systeem reageert op de crisis, van schoolsluitingen en leren op afstand tot vaccinatie van leraren en geleidelijke terugkeer naar instructie in de klas.

Dit rapport presenteert de voorlopige bevindingen van deze enquête en geeft een momentopname van de situatie een jaar na de COVID-crisis.

[Full report and presentation by Andreas Schleicher](#)

4 Teachers' Professional Learning Study

11 mei 2021

Het eerste diagnostisch rapport voor Vlaanderen werd gepubliceerd. Het rapport is gebaseerd op interviews met Vlaamse stakeholders en scholen en op studiewerk. Het rapport identificeert sterktes en zwaktes van het systeem voor professionalisering van leraren, kansen en valkuilen. De analyses focussen op 'teacher agency', samenwerking tussen leraren, evidence-informed praktijk, datageletterdheid van leraren en leiderschap voor professioneel leren.

[Het rapport](#)

5 Het curriculum aanpassen om ongelijkheid tegen te gaan

Voor het eerst werden in het kader van het OESO-project 'Future of Education and Skills 2030' uitgebreide curriculumanalyses uitgevoerd door op zoek te gaan naar nieuwe kennis, samen met een breed scala aan belanghebbenden, waaronder beleidsmakers, academische deskundigen,

schoolleiders, leraren, ngo's, andere sociale partners en, het belangrijkste, leerlingen. Dit rapport is een van de zes rapporten waarin voor het eerst vergelijkende curriculumanalyses worden gepresenteerd, bestaande literatuur wordt samengevat, een overzicht wordt gegeven van de uitdagingen en strategieën die de landen hebben gerapporteerd en lessen worden gesuggereerd die zijn getrokken uit de onbedoelde gevolgen die landen met hun curriculumhervormingen hebben ondervonden.

De belangrijkste trends op het gebied van curriculuminnovaties in de richting van een 'curriculum voor de 21e eeuw':

- digitale curricula;
- gepersonaliseerde curricula;
- vakoverschrijdende competenties en inhoudsgerichte curricula;
- flexibele curricula.

Deze innovaties hebben als doel om het leren en het welzijn van de leerlingen te verbeteren en het leren relevanter te maken voor hun sociale en toekomstige leven. Maar landen en scholen worden ook geconfronteerd met de complexe realiteit van verschillen in gelijkheid tussen leerlingen. Dit rapport werpt een pragmatische blik op gelijkheid, rechtvaardigheid en inclusie in curricula. Er wordt nagegaan hoe ze kunnen worden aangepast om tegemoet te komen aan de specifieke behoeften van diverse leerlingen, met name kwetsbare leerlingen. Het bevat ook een reeks strategieën die landen gebruiken om inclusieve curricula op te stellen, zodat geen enkele leerling wordt achtergelaten.

[Het rapport](#)

BENELUX

1 Erkenning diploma's hoger onderwijs

28 mei 2021

De Benelux-landen en de Baltische Staten erkennen automatisch de diploma's van andere lidstaten binnen hun respectieve samenwerking en zijn daarin voorlopers binnen de Europese Unie. Ze willen nu de automatische erkenning van diploma's hoger onderwijs in de Europese Hogeronderwijsruimte uitbreiden door deze regionale afspraken te integreren in een multilateraal verdrag. De Vlaamse Regering keurt daarom het verdrag goed over de automatische erkenning van diploma's in het hoger onderwijs. De Vlaamse minister bevoegd voor onderwijs zal het verdrag namens de Vlaamse Gemeenschap ondertekenen.

VERENIGDE NATIES

1 Global Education Meeting

20 oktober 2020

De coördinatie van SDG 4 en de [Education 2030](#)-agenda werd toevertrouwd aan UNESCO. Het proces wordt opgevolgd door het 'SDG-Education 2030 Steering Committee' (vertegenwoordiging door het Departement Onderwijs en Vorming), dat op zijn beurt de 'Global Education Meetings' voorbereidt.

Naar aanleiding van de COVID-19-crisis die zowel het recht op onderwijs als het budget voor onderwijs ernstig bedreigt, organiseerde Unesco een buitengewone zitting van de 'Global Education Meeting'.

- België was heel zichtbaar met Koningin Mathilde als belangrijkste spreker in het high level gedeelte.
- De delegatie werd tijdens het technische gedeelte geleid door federaal minister van Ontwikkelingssamenwerking Meryame Kitir. Zij kwam als eerste tussen in de plenaire sessie, onmiddellijk na de break-out sessies.

[Algemene informatie betreffende de zitting](#)

[Programma van de zitting](#)

[Opnames van de zitting, opgedeeld in thema's](#)

2 Bijeenkomst onderwijsministers 'One year into COVID: prioritizing education to avoid generational catastrophe'

29 maart 2021

De VN bevestigt onderwijs als topprioriteit. Tijdens de conferentie wordt een wereldwijde stand van zaken gemaakt op basis van eigen bevragingen en onderzoek vanuit drie invalshoeken: heropening scholen, leerverlies en impact op de toekomst.

[Programma, verslag en presentaties](#)

3 UNESCO Wereldconferentie Onderwijs voor Duurzame Ontwikkeling (ESD): de Berlijnverklaring

17-19 mei 2021

Deze conferentie bracht 88 ministers samen, 2800 ingeschreven deelnemers en nog eens 10.000 mensen die de debatten via YouTube volgden.

Hoewel in Vlaanderen 'Education for Sustainable Development' strikt genomen vertaald wordt als 'duurzame ontwikkelingseducatie' lag de nadruk in deze conferentie heel sterk op het formele onderwijs.

De voornaamste uitkomst van de conferentie zoals uitgedrukt in de [ESD Wereldverklaring van Berlijn](#) - waarvoor België/Vlaanderen mee in de schrijfgroep zat namens de landengroep West-Europa en Noord-Amerika - is dat onderwijs voor duurzame ontwikkeling een sleutelcomponent moet worden doorheen alle onderwijsniveaus tegen 2025. De ecologische component van duurzame ontwikkeling moet bovendien sterker verankerd worden in de (school)curricula, uiteraard met een intrinsieke link naar burgerschapsonderwijs in mondiaal perspectief (cf. SDG 4.7 dat beide aspecten in synergie benadert).

De Berlijnverklaring is ook een aansporing om de [ESD for 2030 Roadmap](#) (zie ook 6.1) handen en voeten te geven via het onderwijsbeleid in samenwerking met andere sectoren die met duurzaamheid te maken hebben.

Het project SDG@school (in het kader van het MOS-project dat duurzaamheid promoot op Vlaamse scholen) werd door UNESCO uitgekozen als een good practice die door de collega's van het Departement Omgeving werd voorgesteld tijdens één van de praktische fora op de conferentie.

Op de conferentie werd de [nieuwe publicatie](#) 'Learning for our planet. A global review on how environmental issues are integrated in education' gelanceerd, van de hand van Aaron Benavot (State University of New York/Albany). Prof. Benavot was tot 2018 directeur van het UNESCO Global Education Monitoring Report dat jaarlijks rapporteert over de implementatie van SDG4/Education 2030. Hij verzorgde een lezing voor de leden van de Vlor tijdens een conferentie over internationale kaders voor onderwijs, in 2019.

Presentaties en debatten kunnen herbeluisterd worden via de [conferentiewebsite](#).

4 ILO conferentie 'The future of work in the education sector'

17-21 mei 2021

ILO is de International Labour Organization (tripartite agentschap van de Verenigde Naties)

Een substantiële discussie werd gevoerd op aandringen van de werkgevers om aandacht te besteden aan het privaat-georganiseerd onderwijs, dat enkel maar belangrijker zal worden in de toekomst. De werknemers hamerden eerder op hun bezorgdheden rond publiek onderwijs en publieke financiering. België heeft in die context het begrip 'public responsibility' naar voren geschoven (mede op basis van de conceptualisering door de Raad van Europa) als complement op de uitspraak dat onderwijs een 'public good' is, zoals dit regelmatig in VN context herhaald wordt.

Publieke verantwoordelijkheid is een handig concept omdat het toepasselijk is op alle vormen onderwijs, ongeacht de wettelijke status van de aanbieder – publiek of privaat. Elke onderwijsverstrekker dient deze publieke/maatschappelijke verantwoordelijkheid te assumeren.

Bovendien verwijst het naar de verantwoordelijkheid van overheden om een kader te scheppen waar ook privaat aanbod toegankelijk en kwaliteitsvol blijft.

De conclusies bevatten verder een bijlage met nuttige internationale juridische instrumenten die door de discussianten vernoemd werden.

Met het oog op de follow-up is het belangrijk te vermelden dat ILO zich niet enkel zal beperken tot actoren in de sector werkgelegenheid. Zij zullen voor het vervolg van de discussie nadrukkelijk contact houden met Onderwijsministeries en onderwijsactoren.

[Samenvatting op de ILO-website](#)

5 SDG 4 | Dataverzameling en rapportering

De globale dataverzameling en rapportering met betrekking tot SDG 4 onderging naar aanleiding van de COVID-19-crisis belangrijke wijzigingen.

2020 wordt gekenmerkt door de introductie van het nieuwe decennium van actie 2030. In het licht van de maatregelen naar aanleiding van de COVID-19-crisis, komt het bereiken van SDG 4 meer dan ooit in het gedrang. Op basis van raadplegingen en surveys betreffende de impact van COVID-19 met lidstaten stelt het 'Unesco Institute for Statistics' (UIS) dat het vermogen van landen om te rapporteren over SDG 4 mogelijks afneemt.

Om tegemoet te komen aan deze uitdaging, worden [zeven indicatoren](#) vooropgesteld om vooruitgang op te volgen en het beleid te informeren ([officiële lijst van SDG 4 indicatoren](#)). De 'Technical Cooperation Group' (TCG) werkt globale en regionale benchmarks uit.

- De [meest recente data](#) werden gepubliceerd in 2020 en vormen een vertrekpunt om de impact van de COVID-19-crisis te observeren. Er werd een globale indicator voor SDG 1, die het aandeel van de totale overheidsuitgaven voor essentiële diensten, met inbegrip van onderwijs, meet, toegevoegd.
- Het UIS voorziet bronnenmateriaal gerelateerd aan de COVID-19-crisis.
- Het [SDG databook](#) en de [UIS Data Explorer](#) maken een analyse van de SDG 4-indicatoren per land en regio mogelijk. Beide helpen landen om beter te begrijpen hoever ze staan in vergelijking met hun peers, zodat ze kunnen vaststellen hoe ze hun eigen onderwijssysteem kunnen verbeteren.
- Het UIS ontwikkelt een [globaal kader voor onderwijsstatistieken na COVID-19](#) om beleidsbeslissingen en maatregelen te informeren.
- De UIS lanceert [verschillende publicaties en webgerelateerde inhoud](#) om landen te begeleiden bij het monitoren van hun onderwijsdoelstellingen.

6 Publicaties

6.1 Roadmap voor ‘Education for sustainable development’

Deze roadmap beschrijft de urgente uitdagingen waarmee de planeet wordt geconfronteerd en verkent de volgende stap die UNESCO neemt om daarop te reageren door middel van educatie met details over nieuwe accenten en acties. De roadmap onderstreept ook de belangrijkste gebieden voor de uitvoering van Education for Sustainable Development voor het 2030-kader. Het nieuwe kader zal gericht zijn op het aanmoedigen van sterk leiderschap van de lidstaten en diverse belanghebbenden uit onderwijs en duurzame ontwikkeling.

[De roadmap](#)

6.2 Innovatie in technisch en beroepsonderwijs

Deze praktische gids biedt een systematische, institutionele, meetbare en op feiten gebaseerde methodologie die TVET-instellingen in staat stelt om innovatie te stroomlijnen in hun strategische planning, producten en diensten, betrokkenheid bij het ecosysteem en onderwijs- en leerprocessen.

Wereldwijde ontwikkelingen, zoals de overgang naar groenere economieën, de toepassing van digitale technologieën in de arbeidswereld en de COVID-19-pandemie, veranderen de manier waarop we leven en werken. Deze ontwikkelingen zijn de drijvende kracht achter de systemen voor technisch en beroepsonderwijs en -opleiding (TVET) om hun vermogen te verbeteren om de toekomstige vraag naar vaardigheden in kaart te brengen en de toegang tot mogelijkheden voor de ontwikkeling van vaardigheden uit te breiden. Naarmate TVET zich aanpast aan de gevolgen van aanzienlijke sociale, ecologische en economische verstoringen, ontstaan er innovatieve praktijken die de toekomst van de ontwikkeling van vaardigheden kunnen verjongen. Scholen, opleidingscentra en hogescholen hebben het potentieel om een leidende rol te spelen bij het stimuleren van innovatie in hun lokale vaardigheden en innovatie-ecosysteem.

[De gids](#)

6.3 AI en onderwijs: een gids voor beleidsmakers

Deze publicatie biedt beleidsmakers een leidraad bij het begrijpen van kunstmatige intelligentie en het inspelen op de uitdagingen en kansen in het onderwijs die AI biedt. Het introduceert de essentie van AI, zoals de definitie, technieken, technologieën, capaciteiten en beperkingen. Ook worden de opkomende praktijken en de baten-risicobeoordeling in kaart gebracht van het gebruik van AI om onderwijs en leren te verbeteren en inclusie en gelijkheid te waarborgen, evenals de wederzijdse rol van onderwijs in de voorbereiding van mensen op het leven en werken met AI.

[AI and education: guidance for policy-makers](#)